

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

PROF. DR. MUSTAFA TOPALOĐLU
HUKUKİ SORUMLULUK ULUSLARARASI KONFERANSI
BAKÜ İLİMLER AKADEMİSİ, 29 NİSAN 2019

YÖNETİM KURULU

Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur.
(TTK.365)

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNUN KANUNİ DAYANAKLARI I

-ÖZEL SORUMLULUK HÜKÜMLERİ -I-

- ▶ **TTK.549 “Belgelerin veya beyanların kanuna aykırı olması”**
 - ▶ *Pasif dava ehliyeti, düzenleyenler ve katılanlar*
- ▶ **TTK.550 “Sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi”**
 - ▶ Pasif dava ehliyeti, zarara sebep olan kişiler ile şirket yetkilileri
- ▶ **TTK.551 “Değer biçilmesinde yolsuzluk”**
 - ▶ Pasif dava ehliyeti, yolsuzluk yaparak zarar veren, kuruluş sonrası yönetim kurulu vb.
- ▶ **TTK.552 “Halktan para toplamak”**
 - ▶ Pasif dava ehliyeti, SPK hükümleri saklı kalmak kaydıyla halktan para toplayanlar

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNUN KANUNİ DAYANAKLARI II

-GENEL SORUMLULUK HÜKMÜ-

- ▶ **...yönetim kurulu üyeleri**, yöneticiler ve tasfiye memurları,
- ▶ kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini
- ▶ kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, (...)
- ▶ hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı
- ▶ verdikleri zarardan
- ▶ **sorumludurlar. TTK.553/I**

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN GENEL SORUMLULUĞUNDA HUKUKA AYKIRI DAVRANIŞ

**Kanundan ve esas sözleşmeden
kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali**

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNUN NİTELİĞİ -KUSUR SORUMLULUĞU-

- ▶ TTK m. 553, yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunu **kusura dayanan bir sorumluluk** şekli olarak belirlemiştir.
- ▶ YK üyeleri/üyesinin kusurlu olduğunu, **ispat yükü davacı üzerindedir.**
- ▶ Davacı, YK üyesinin kusur yüklenmesinin mümkün olduğunu ispatladığı takdirde,
 - ▶ **YK üyesi** zarar doğurucu olayda **özen yükümünü yerine getirdiğini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir.**
 - ▶ **Özen yükümü** de TTK m.369 uyarınca tedbirli bir yöneticinin göstereceği özene göre belirlenir (İşadamı Kararı- *Business Judgement Rule*).
 - ▶ Ayrıca TTK 553 (3) hükmünde **hiç kimse kendi kontrolü dışında kalan hukuka aykırılıklar ve yolsuzluklardan sorumlu tutulamaz** denilerek özen yükünün içeriği somutlaştırılmıştır.
 - ▶ Görevin özenli bir şekilde devrinde YK üyelerinin sorumsuzluğu

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN ZARARINDAN SORUMLU OLDUĞU ÇEVRE ŞİRKETİN, PAY SAHİPLERİNİN VE ALACAKLILARININ ZARARLARINDAN SORUMLULUK

- ▶ TTK.553'de sorumlu olunan çevre,
 - ▶ şirket,
 - ▶ pay sahipleri ve
 - ▶ şirket alacaklılarıdır.
- ▶ Sorumluluk **doğrudan zarar** kaynaklıdır.
- ▶ Doğrudan zarar, pay sahibi veya alacaklıların şirketin zarar görmesinden bağımsız olarak kendilerinin uğradıkları zarardır.
- ▶ Doğrudan zararda davacı, şirket, pay sahipleri ve alacaklılardır.
- ▶ Davada YK üyelerinden tahsil edilecek tazminat doğrudan zarar gören davacıya ödenir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNDA DOĞRUDAN ZARAR VE PAY SAHİBİNİN DAVACI SIFATI

- **PAY SAHİPLERİ İÇİN DOĞRUDAN ZARAR**
- **ÖRNEĞİN**
 - YK'nun pay sahibinin yeni pay alma hakkının ihlali,
 - YK'nun pay sahibine kar payı ödememesi,
 - YK'nun imtiyaz hariç sermaye payına (oransallık ilkesine) uygun olarak pay sahibine kâr payı vermemesi,
 - YK'nun bir pay sahibinin paylarının haksız olarak iptal etmesi,
 - vb.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNDA DOĞRUDAN ZARAR VE ALACAKLININ DAVACI SIFATI

- **ALACAKLILAR İÇİN DOĞRUDAN ZARAR**
- **ÖRNEĞİN,**
 - YK'nun şirket alacaklılarını zarara uğratmak için bilinçli olarak şirket malvarlığının azaltılması,
 - YK'nun şirket alacaklılarına ödemeleri geç yapması,
 - Bir bankanın yönetim kurulu üyelerinin şirketin malî durumu hakkında alacaklılara yanıltıcı bilgi vermesi,
 - Şirket bilânçodaki bilgilerin doğruluğuna güvenilerek bir anonim şirkete kredi açılması,
 - Yargıtay'a göre, yönetim kurulunun kötü yönetimleri nedeniyle şirketin faaliyetinin durmasına neden olma
 - vb.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNDA ŞİRKETİN ZARARINDA DOLAYISIYLA ZARAR GÖRENLERİN DAVACI SIFATI

- ▶ Dolayısıyla zarar ise YK üyelerinin faaliyetleri dolayısıyla şirketin zarar görmesi nedeniyle uğranılan zararlardır.
 - Örneğin; yöneticilerin gereksiz ve aşırı masraf yapmaları, gereksiz yatırımlar yapmaları, şirket araç ve imkanlarını kendi çıkarlarına kullanmaları.
- ▶ Şirketin malvarlığını azaltan eylemler alacaklılar yönünden yansıma zarara sebebiyet verir.
- ▶ Davacı, şirket veya tazminatın şirkete ödenmek üzere talepte bulunmak şartıyla pay sahipleridir.
- ▶ Yargıtay, TTK m.555'te açıkça öngörülmemesine rağmen, TTK m.479(3-c) hükmünü gerekçe göstererek dolayısıyla zarar görme nedeniyle dava açılmasını genel kurul kararı alınması şartına bağlamıştır.
- ▶ Alacaklılar, dolayısıyla zarar davasını ancak şirket iflas etmiş ise açabilirler.

FARKLILAŞTIRILMIŞ TESELSÜL

- ▶ TTK m.557, birden fazla YK üyesinin sorumluluğu halinde mutlak teselsül yerine farklılaştırılmış teselsül öngörmüştür.
- ▶ Farklılaştırılmış teselsüle göre hakim sorumlu olan her yönetim kurulu üyesinin kusur durumuna göre sorumluluk tavanını belirleyecektir.
- ▶ Alacaklılar davalı YK üyesine zararın tamamı için değil de sorumlu olduğu sorumluluk tavanına kadar başvuru hakkına sahiptir.
- ▶ Ayrıca, hakim pay sahibinin açtığı davada avukatlık ücreti ve dava masraflarının davalıya yüklenemediği hallerde davacı ile şirkete hakkaniyet ölçüsünde paylaşırma hakkına sahiptir.

İBRANIN YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU DAVASINA ETKİSİ

- ▶ İbra, TTK m.409 uyarınca olağan genel kurulun zorunlu gündem maddesi haline gelmiştir. Bu nedenle her anonim şirkette ibra konusunun görüşülmesi gerekir.
- ▶ YK üyelerinin ibra edilmesi, şirketin, ibraya olumlu oy veren pay sahibinin veya ibrayı bilerek payı devralan kişilerin dolayısıyla zarara dayalı sorumluluk davası açma haklarını sona erdirir.
- ▶ Alacaklıların ve pay sahiplerinin açacağı doğrudan zarar davasına ibranın bir etkisi olmaz.
- ▶ Şirket iflas ederse ibra kararı iflas idaresinin açacağı sorumluluk davasına engel değildir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUK DAVALARINDA ZAMANAŞIMI

- ▶ YK aleyhine sorumluluk davası, davacının zararı ve sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren iki yıl,
- ▶ Herhalde zarar verici fiilin gerçekleşmesinden itibaren beş yılda zamanaşımına uğrar.
- ▶ Tazminata konu fiil aynı zamanda suç oluşturuyorsa daha uzun olan zamanaşımı süresi uygulanır.
- ▶ İbraya olumlu oy veren veya ibra kararını bilerek alanlar dışındaki pay sahiplerinin dava hakkı ibra tarihinden itibaren altı ay geçince düşer.(TTK m.558(2))

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN KAMU BORÇLARINDAN SORUMLULUĞU

- ▶ YK üyeleri vergi, SGK primi gibi kamu borçlarından 6183 sayılı AATUHK m.10 hükmüne göre sorumludur.
- ▶ Kamu alacağının *doğduğu* ve *ödenmesi* gerektiği zamandaki görevde bulunan YK üyeleri müteselsilen sorumludurlar.
- ▶ Bu sorumluluk ikinci derece bir sorumluluktur. Şirketin haczedilen malları kamu alacağını karşılamaya yetmediği anlaşıldığı takdirde doğrudan YK üyesi takip edilebilir.
- ▶ Kamu borcunun ödenmesi gereken zamanda kendi kusurundan kaynaklanmayan bir sebeple şirketin ödeyecek durumda bulunmadığını kanıtlayan YK üyesi sorumluluktan kurtulur.

